

Функціонування і розвиток механізмів державного управління

УДК 352

Дурман Олена Леонідівна

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування,
Херсонський національний технічний університет*

Дурман Елена Леонидовна

*кандидат наук по государственному управлению, доцент,
доцент кафедры государственного управления и местного самоуправления
Херсонский национальный технический университет*

Durman Olena

*PhD in Public Administration, Docent,
Association Professor of the Department
of Public Administration and Local Government*

Kherson National Technical University

ORCID: 0000-0001-7829-9944

Хмельницька Марія Володимирівна

*аспірантка кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету*

Хмельницкая Мария Владимировна

*аспирантка кафедры государственного управления и местного самоуправления
Херсонского национального технического университета*

Khmelnyska Mariia

*Postgraduate Student of the Department of
Public Administration and Local Government*

Kherson National Technical University

ORCID: 0000-0003-3708-1687

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

ЦИФРОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПУБЛИЧНОГО УПРАВЛЕНИЯ DIGITAL TOOLS TO INCREASE THE EFFICIENCY OF PUBLIC ADMINISTRATION

Анотація. Стаття присвячена розкриттю необхідності упровадження «цифрових» технологій в усі сфери життя, у тому числі й в публічне управління, в сучасних умовах ефективності розвитку інформаційного суспільства, що стали нагальними в період воєнної агресії Російської Федерації проти України та повномасштабного вторгнення військ нашого північного сусіда на українську територію.

Зазначено, що одним із дієвих засобів підвищення якості публічного управління є цифровізація (диджиталізація) та її інструменти, яку слід розглядати з інструментальної точки зору, як механізм, що використовується для удосконалення публічного управління.

Описано, що запровадження електронного урядування в усі сфери життя українців є першочерговою задачею Міністерства цифрової трансформації України, концепція якого полягає в перетворенні держави на ефективний сервіс, що допомагає людині і саме завдяки цьому українці отримали застосунок «Дія».

Виявлено, що Дія.Підпис є універсальним цифровим ключем у смартфоні, яким можна підписувати документи онлайн, забезпечуючи цілісність документів та ідентифікацію особи.

Зауважено, що після початку російського вторгнення і після того, як велика кількість громадян України була вимушена покинути свої домівки і свій бізнес, Мінцифрою було запроваджено новий функціонал, досягнутий шляхом співпраці з відповідними структурами інших країн, насамперед, європейських. А саме – документи, що розміщені на ньому, будуть доступними не лише в Україні, а й у Європі. При цьому під доступністю

будуть розуміти не тільки можливість їх візуалізації для надання відповідним органам влади чи їх посадовим особам, а саме визнання їх з юридичної точки зору для здійснення й інших дій за кордоном.

Досліджено, що українська влада постійно працює над запуском нових реєстрів національних інформаційних ресурсів, розробляє та запускає нові адміністративні послуги та сервіси навіть в умовах війни. І якщо цифровізація (диджиталізація) публічного управління раніше почалося в розвинених країнах світу, то для нашої держави можна відзначити швидкі темпи його впровадження.

Ключові слова: цифровізація, державне управління, Мінцифра, інструменти цифровізації, застосунок Дія.

Анотація. Стаття посвячена раскрытию необходимости внедрения «цифровых» технологий во все сферы жизни, в том числе и в публичное управление, в современных условиях эффективности развития информационного общества, ставших неотложными в период военной агрессии Российской Федерации против Украины и полномасштабного вторжения войск нашего северного соседа на украинский территорию.

Отмечено, что одним из действенных средств повышения качества публичного управления является цифровизация (диджитализация) и ее инструменты, которые следует рассматривать с инструментальной точки зрения, как механизм, используемый для усовершенствования публичного управления.

Описано, что введение электронного управления во все сферы жизни украинцев является первоочередной задачей Министерства цифровой трансформации Украины, концепция которого заключается в превращении государства в эффективный сервис, который помогает человеку и именно благодаря этому украинцы получили приложение «Дія».

Выявлено, что Дія.Подпис это универсальный цифровой ключ в смартфоне, которым можно подписывать документы онлайн, обеспечивая целостность документов и идентификацию личности.

Отмечено, что после начала российского вторжения и после того, как большое количество граждан Украины было вынуждено покинуть свои дома и свой бизнес, Минцифрой был введен новый функционал, достигнутый путем сотрудничества с соответствующими структурами других стран, прежде всего европейских. А именно – документы, размещенные на нем, будут доступны не только в Украине, но и в Европе. При этом под доступностью будут понимать не только возможность их визуализации для предоставления соответствующим органам власти или их должностным лицам, а именно признание их с юридической точки зрения для осуществления и других действий за границей.

Исследовано, что украинские власти постоянно работают над запуском новых реестров национальных информационных ресурсов, разрабатывают и запускают новые административные услуги и сервисы даже в условиях войны. И если цифровизация (диджитализация) публичного управления раньше началась в развитых странах мира, то для нашего государства можно отметить быстрые темпы ее внедрения.

Ключевые слова: цифровизация, государственное управление, Минцифра, инструменты цифровизации, приложение Дія.

Summary. The article is devoted to revealing the need to introduce "digital" technologies in all spheres of life, including public administration, in modern conditions of effective information society development, especially urgent during the Russian military aggression against Ukraine and full-scale invasion army of our northern neighbor's on Ukrainian territory.

It is noted that one of the effective means of improving the quality of public administration is digitalization (digitalization) and its tools, which should be

considered from an instrumental point of view as a mechanism used to improve public administration.

It is described that the introduction of e-government in all spheres of life of Ukrainians is a priority of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine, whose concept is to transform the state into an effective service that helps people and thanks to this Ukrainians received the application «Diia».

It was found that «Diia.Signature» is a universal digital key in a smartphone that can sign documents online in a few clicks and is electronic data that ensures document integrity and identity.

It was noted that after the beginning of the Russian invasion and after a large number of Ukrainian citizens were forced to leave their homes and businesses, the Ministry introduced new functionality, achieved through cooperation with relevant structures of other countries, primarily European. Namely, the documents posted on it will be available not only in Ukraine but also in Europe. In this case, accessibility will be understood not only as the possibility of their visualization for the relevant authorities or their officials abroad to verify the person, but also their legal recognition for the implementation of other actions.

It is investigated that the Ukrainian government is constantly working on launching new registers of national information resources, developing and launching new administrative services and services even in times of war. And if the digitalization (digitalization) of public administration has previously begun in developed countries, then for our country we can note the rapid pace of its implementation.

Key words: *Digitization, Public Administration, Mincifra, Digitization Tools, Application Action.*

Постановка проблеми. *Забезпечення в сучасних умовах ефективності розвитку інформаційного суспільства не може бути досягнуто*

без упровадження «цифрових» технологій в усіх сферах буття, у тому числі й в публічне управління. В публічному управлінні за це відповідає така форма його інформаційного механізму, як електронне урядування (е-урядування, e-gov). Вже не для кого не секрет, що впровадження електронного урядування в діяльність органів публічної влади та в усі сфери суспільного життя України – це одна з найважливіших складових підвищення ефективності діяльності органів публічної влади та органів місцевого самоврядування, а також може дати позитивний поштовх на шляху підвищення якості життя українських громадян.

Одним із дієвих засобів підвищення якості публічного управління є цифровізація (диджиталізація) та її інструменти. Самі терміни «цифровізація» («диджиталізація», «дигиталізація») походять від англійського «digitalization» і в перекладі означають «оцифровування», «цифровізація», або ж «приведення в цифрову форму». В українському науковому середовищі та в управлінській практиці частіше застосовується саме термін «цифровізація» – навіть створено Міністерство, в назві якого є похідне від слова «цифровізація». В майбутньому, на нашу думку, цей термін позбудеться лапок та буде використовуватися як загальноприйнятний (так само, як інтернет, інформаційна мережа чи фейсбук).

Саме тому цифровізацію слід розглядати з інструментальної точки зору, як механізм, що використовується для удосконалення публічного управління. Так само, як інформатизація слугувала поштовхом до переходу від пересилання паперових документів при управлінні до обміну їх електронними версіями по електронній пошті, так і цифровізація буде слугувати інструментом заміщення електронних копій паперових документів їх електронними оригіналами. В майбутньому це повинно призвести до появи нових «нішевих» продуктів (таких, як українська «Дія»). Підходи, програмне забезпечення та навички користувачів дадуть

можливість розвивати суспільство в напрямку електронної демократії зумовить підвищення ефективності публічного управління, призведе до економічного зростання України і, як наслідок, покращить життя пересічного громадянина України з прицілом на стандарти життя провідних країн світу. Потенціал сучасних цифрових технологій дозволяє припустити можливі напрямки їх використання в циклі результативного державного управління [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Застосування методології системного підходу та використання різних інструментів електронного урядування до цифровізації органів публічної влади, а також забезпечення відкритості діяльності цих органів та покращення взаємодії між цими органами та громадянами і бізнесом розглядалися з точки зору різних аспектів державного управління, адже є міждисциплінарною по відношенню до різних механізмів державного управління та має відношення до різних галузей управління. Різні аспекти цифровізації та інформаційно-аналітичної діяльності, електронного урядування та електронної демократії, підвищення ефективності публічного управління та покращення відкритості влади розглядали провідні вітчизняні вчені Р. Войтович, Д. Дубов, М. Дурман, П. Клімушкін, І. Лопушинський, О. Нестеренко, А. Семенченко, О. Соснін, Ю. Сурмін та інші.

Мета статті. Метою статті є вивчення і наукове обґрунтування використання різноманітних інструментів електронного урядування для покращення взаємодії між органами публічної влади, громадянами та бізнесом, що є складовими широкого поняття «цифровізації».

Викладення основного матеріалу. Цифровізація (диджиталізація) публічного управління і суспільства, в якому реалізується це управління – нагальна задача сьогодення. Запровадження електронного урядування в усі сфери життя українців є першочерговою задачею Міністерства цифрової трансформації України (далі – Мінцифра) – центрального органу виконавчої

влади, який є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері електронного урядування. Цей орган центральної виконавчої влади пройшов через велику череду реорганізацій та реформувань від Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України через Державне агентство з питань електронного урядування України і до свого теперішнього стану [2]. Діяльність Мінцифри регулюється відповідним Положенням, затвердженим 2019 року [3]. Деталізація цих завдань подана нижче, а саме як формування та реалізація державної політики:

- у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій та технологій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства;
- у сфері впровадження електронного документообігу;
- у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян;
- у сферах відкритих даних, публічних електронних реєстрів, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтеперабельності, розвитку інфраструктури широкосмугового доступу до Інтернету та телекомунікацій, електронної комерції та бізнесу;
- у сфері надання електронних та адміністративних послуг;
- у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації та інвестицій в ІТ-індустрію;
- у сфері розвитку ІТ-індустрії;
- у сфері розвитку та функціонування правового режиму Дія Сіті.

Концепція діяльності Мінцифри полягає в перетворенні держави на ефективний сервіс, що допомагає людині, а не заважає. Завдяки цьому українці отримали застосунок Дія: 11 цифрових документів, зокрема перший у світі офіційний цифровий паспорт, а також десятки необхідних адміністративних послуг. Гнучка структура процесу цифровізації давала

можливість адаптуватися під будь-які потреби. Завдяки цьому Мінцифра змогла не тільки продовжити розробляти нові продукти, а ще й стати повноцінною бойовою одиницею на цифровому фронті — від створення чатбота «Ворог», що збирає інформацію про окупантів, до впровадження надважливих соціальних послуг для підтримки населення [4]. До таких послуг відноситься і реєстрація статусу безробітного та подача заяви на отримання допомоги по безробіттю, і отримання статусу внутрішньопереміщеної особи, отримання міжнародного та внутрішнього сертифікату про вакцинацію від COVID-19 тощо.

В даному дослідженні ми пропонуємо розглянути низку цифрових інструментів та підходів до цифровізації процесів взаємодії між органами публічної влади, бізнес-структурами та громадянами, у тому числі й тих, що стали нагальними в період воєнної агресії Російської Федерації проти України та повномасштабного вторгнення військ нашого північного сусіда на українську територію. До таких інструментів можна віднести:

- портал та мобільний застосунок «Дія», на яких можна отримати доступ до великої кількості адміністративних послуг та інформації про себе, як про громадянина;
- Дія.Підпис – універсальний цифровий ключ, що можна використовувати для юридичного підпису документів не тільки у «Дії»;
- Дія.Бізнес – нішева структура «Дії», за допомогою якої можна полегшити ведення бізнесу не тільки на території України, але й за кордоном;
- цифрова підтримка процесів релокації промислових підприємств, що допомагає швидко відновити виробничу діяльність на нових територіях через платформу «Прозоро.Продажі»;
- цифрова підтримка удосконалення процесів використання фінансових ресурсів на різних рівнях бюджету тощо.

Розглянемо ці та деякі інші інструменти більш детально.

Одним із головних напрямків роботи Мінцифри є розвиток та супроводження порталу державних послуг «Дія» [5], який дозволяє отримати всі послуги онлайн: швидко, зручно та людяно, а також створення та супроводження мобільного додатку для популярних операційних систем «Дія» – застосунку, в якому усі потрібні документи знаходяться у смартфоні і можуть бути верифіковані звідти по QR-коду або через процедуру «шерингу».

Більшість послуг на порталі та в мобільному застосунку реалізуються через кабінет громадянина – виокремлене місце, де кожен може знайти інформацію про себе та свій бізнес, власну нерухомість, земельні ділянки, транспорт, отримати доступ до іншої інформації, що міститься в національних реєстрах інформаційних ресурсів, отримати необхідні адміністративні послуги в електронному вигляді тощо [6]. Крім того, через кабінет громадянина реалізується зворотний зв'язок, наприклад, повідомлення про результат запиту е-послуги або запрошення на вибори від держави чи надаються електронні консультації зі суспільно важливих питань.

Як і портал, застосунок «Дія» є інструментом доступу до всіх послуг та реєстрів, суттєво полегшуючи життя громадянам, даючи їм можливість отримати необхідні послуги та документи у цифровому вигляді, без контакту з чиновниками та без черг. Мінцифри регулярно оновлює і функціонал застосунку, і функціонал порталу, причому (як в більшості таких випадків), функціонал порталу більш «просунутий», ніж функціонал застосунку. Однак, після початку воєнної агресії Російської Федерації проти України та масової міграції громадян України в місця, на яких не проходять бойові дії, саме в мобільному застосунку спершу з'явився документ, що поєднував у собі інформацію з паспорту та РНОКПП (ідентифікаційного коду), яким могли скористатися громадяни, що втратили свої офіційні документи.

Формування та реалізація послуг, документів та точок доступу до реєстрів починається з аналізу запитів на них у громадян України та підприємців. Потім вивчається нормативно-правова та технічна можливість реалізації послуг. Після чого готується технічне завдання на послуги, вони реалізуються засобами сучасних інформаційних технологій, і, після тестування на порталі та у мобільному застосунку, виводяться «в широкий світ». Ми самі є членами спільноти «Дія» і тестуємо більшість послуг у мобільному застосунку та на порталі.

На сьогодні хотілося б зупинитися на такому інструменті цифрового життя України, як Дія.Підпис, а також розглянути його застосування в деяких випадках – для пересічного громадянина та представника бізнес-середовища.

Дія.Підпис – це універсальний цифровий ключ у смартфоні, яким можна підписувати документи онлайн за кілька кліків. Електронний ключ – це електронні дані, які забезпечують цілісність документів та ідентифікують особу. Електронний підпис може зберігатися у вигляді MobileID, підпису на ID картці, підпису на “токені” чи захищеному носії інформації. Використання цього цифрового інструменту регламентується двома законодавчо-нормативними актами – законами України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронні довірчі послуги».

Дія.Підпис – кваліфікований електронний підпис, який можна використовувати для підписання документів у застосунку «Дія» та онлайн – на державному порталі «Дія». Його можна отримати, якщо у громадянина є ID картка або біометричний закордонний паспорт, зареєстрований у застосунку Дія. Термін Дія.Підпису – один рік або до моменту його видалення. Створення Дія.Підпису – безоплатна послуга. За допомогою електронного підпису можна підписувати електронні документи, користуватися електронними послугами, реєструватися на державних

порталах тощо. Документи з цим підписом мають таку саму юридичну силу, як і документи, підписані власноруч.

З травня 2022 року в застосунку «Дія» з'явиться документ, який замінить 374 види ліцензій, сертифікатів, висновків і посвідчень – еДекларація [7]. Цей документ буде генеруватися автоматично і не буде розглядатися чиновниками, тому до роботи можна буде приступити негайно. Послуга реалізована Мінцифри спільно з Мінекономіки та Офісом ефективного регулювання BRDO. Для отримання відповідного дозвільного документу необхідно в кабінеті громадянина заповнити анкету і підтвердити її достовірність електронним підписом. Подача цієї анкети буде одночасно вважатися заявою на отримання відповідного дозвільного документу.

Ще одним напрямком використання порталу «Дія» та його інструменту «Дія.Підпис» буде можливість підписати документ у суд або взяти участь у судовому засіданні. Відтепер українці, які вимушено покинули свою домівку чи перебувають на окупованій території і не мають можливості підписувати документи вручну або КЕПом, щоб подати їх до суду, можуть це зробити з Дія.Підпис. За допомогою цього цифрового інструменту можна отримати доступ до правосуддя, зареєструвавшись в Електронному суді, авторизуватися в підсистемі відеоконференцзв'язку та взяти участь у судовому засіданні онлайн, навіть перебуваючи за кордоном [8].

Починаючи з весни 2022 року, після початку російського вторгнення і після того, як велика кількість громадян України була вимушена покинути свої домівки і свій бізнес, Мінцифра запроваджує новий функціонал, досягнутий шляхом співпраці з відповідними структурами інших країн, насамперед, європейських. Тепер єдиний державний портал адміністративних послуг «Дія» вийшов на новий рівень користування – документи, розміщені на ньому будуть доступними не лише в Україні, а й у

Європі. При цьому під доступністю будуть розуміти не тільки можливість їх візуалізації для надання відповідним органам влади чи їх посадовим особам за кордоном для перевірки особи, а саме визнання їх з юридичної точки зору для здійснення й інших дій.

І якщо українці – і пересічні громадяни, і представники бізнесу вже сформували велику кількість електронних документів та отримали велику кількість інших адміністративних послуг через портал «Дія», то європейські країни (насамперед, представники органів публічної влади та бізнес-спільнот) хочуть перейняти наш передовий досвід у цій сфері. Такі пропозиції вже висловлювали представники Болгарії, Молдови та Словаччини. Проте найдалі пішла у цьому напрямку Польща. Якщо у попередніх країнах тільки готуються закони, які дозволять використання е-документів, що розміщені на порталі «Дія», то у Польщі 17 травня 2022 року відкрито офлайн представництво «Дія.Бізнес», яке поєднує в собі функції ЦНАП як для бізнесу, так і для пересічних громадян.

Це представництво відкрили разом Міністерство цифрової трансформації України, Міністерство економічного розвитку та технологій Польщі, Польська агенція інвестицій та торгівлі, Польський Офіс Урядового уповноваженого з питань кібербезпеки за підтримки компанії Mastercard [9]

Від 18 травня 2022 року кожен українець у Польщі зможе безоплатно отримати в центрі Дія.Бізнес не тільки послуги, які надаються в звичайному Центрі надання адміністративних послуг на території України, але й фахові консультації щодо ведення бізнесу, перебування, проживання та працевлаштування на території Польщі, а саме:

- найкращих практик ведення бізнесу в Європі загалом;
- податкового навантаження;
- спрощеної реєстраційної системи;
- ресурсів підтримки бізнесу та інше;

- консультації щодо отримання статусу біженця або інших правових підстав перебування на території Польщі;
- консультації щодо житла та проживання в Польщі, екстрені контакти та ресурси підтримки з робочими місцями у Польщі тощо.

Таким чином, цей центр Дія.Бізнес буде працювати не тільки для українців, але й просувати кращі українські практики організації процесів електронного урядування та нашого бачення розвитку цифрового суспільства серед інших країн. Крім того, на сьогодні вже започатковано роботу з європейськими партнерами для розробки Європейського гаманця цифрової ідентифікації (European Digital Identity Wallet) та адаптації цієї системи з порталом «Дія».

Як ми згадували вище, з початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну та початком війни під удар попала велика кількість підприємств різного розміру – від великих бюджетоутворюючих для міст до маленьких, на яких працювало 5-10 робітників, включаючи адміністративний персонал. Вони були змушені зупинити виробництво з різних причин – від повного руйнування виробничих та складських приміщень і обладнання (внаслідок бомбардувань, ракетних обстрілів та пожеж, спричинених цими діями), руйнування допоміжної інфраструктури (транспортне сполучення, водопровід, водовідведення, електроенергія тощо) до відтоку кваліфікованих кадрів в інші регіони України або за кордон (що пов'язане з евакуацією жінок з дітьми в безпечні місця, подалі від бойових дій та руйнувань).

За даними НБУ, наприкінці квітня найбільше підприємств працювало у сільському господарстві (внаслідок необхідності проводити посівну кампанію або продовжувати цикл вирощування сільськогосподарської продукції, який почався до повномасштабного вторгнення), також відновлювали роботу транспорт та переробна промисловість (внаслідок відновлення транспортної інфраструктури та з причин, схожих з сільським

господарством). Найскладніша ситуація спостерігається у будівництві та видобувній промисловості, значно нижче довоєнного рівня залишається завантаженість торгівлі [10].

Саме тому за умови продовження військових дій виникає нагальна необхідність у переміщенні (релокації) промислових, логістичних та торгівельних потужностей у місця, де ці дії не ведуться, з метою продовження виробничої діяльності цих підприємств та стимулювання економіки в цей нелегкий час. І якщо інфраструктурні об'єкти транспортної і логістичної сфери (дороги, мости, залізницю, порти) перевести в інші регіони України важко, то власники промислових підприємств почали їх переміщувати самостійно вже через тиждень-два після початку бойових дій. Потім до цього процесу долучилася держава.

Для підтримки релокації в Україні запущено державну програму з релокації українських виробництв. Українські підприємства, які знаходяться у зоні активних бойових дій, можуть отримати державну допомогу в переміщенні своїх потужностей на західну Україну.

Для полегшення цих процесів було удосконалено нормативно-правову базу шляхом внесення змін до відповідних рішень Уряду щодо безоплатного перевезення майна вітчизняних підприємств [11] та невідкладних заходів з переміщення українських компаній на безпечні території [12]. Серед пунктів плану передбачається розробка цифрової карти вільних виробничих площ (greenfield/brownfield), які можуть використовуватися переміщеними підприємствами.

Українські ІТ-компанії «e-Docs» та «E-Tender» долучились до ініціативи «Прозоро.Продажі», реалізувавши на базі власних програмних продуктів єдине онлайн-рішення, що дозволяє бізнесу подавати заявки на переїзд, а органам державної влади контролювати статус та маршрут їх виконання [13]. Для реалізації проекту з релокації світовий вендор Microsoft Corporation надав у користування хмарні сервіси в рамках загальної

програми підтримки державних органів та бізнесу. Це дозволило забезпечити інфраструктуру рішення для автоматизації процесів релокації українських підприємств.

Ця платформа продовжує розширювати співпрацю в межах напрямків G2B та B2B, адже до неї залучаються як органи влади (міністерства, ОВА/ВЦА, регіональні відділення Фонду держмайна України, «UkraineInvest» тощо), так і представники бізнесу, що мають приміщення, обладнання або інші ресурси, які допоможуть великим і маленьким підприємствам продовжували працювати (як державні підприємства, такі як «Укрзалізниця» та «Укрпошта», так і приватні – що можуть сприяти релокації).

Цими ресурсами може бути нерухомість, також скоро стануть доступними для розміщення оголошення з транспортом, послугами чи допомогою з переміщенням. Кожен, хто публікує інформацію про приміщення, має можливість здати його в оренду як безкоштовно, так і на комерційній основі. Жодних підстав у відмові щодо переміщення немає. Є першочерговість розгляду заявки, можливість демонтажу, наявність локації з необхідними умовами для роботи в регіонах, що приймають та черговість перевезення.

Процедура роботи електронної платформи така:

1. Зареєструватися і заповнити заявку в особистому кабінеті через один з електронних майданчиків, що опрацьовує запити бізнесу
2. Менеджер майданчику допоможе з організаційними запитаннями
3. Мінекономіки розглядає в системі заявку компанії і залучає виконавців (УЗ, Укрпошта, ОВА/ВЦА), які допомагають з переміщенням компанії у безпечніші регіони України.
4. Відстежувати статус розгляду заявки можна через особистий кабінет на електронному майданчику.

Таким чином, створення єдиного інформаційного ресурсу (е-платформи) дає змогу оптимізувати процес управління процесом релокації та в режимі реального часу спостерігати за кожним етапом процесу, визначати «вузькі» місця, залучати до вирішення проблем всіх зацікавлених осіб, надавати реальні позитивні «кейси» релокації для їх масштабування у відповідному бізнес-середовищі.

Станом на 5 травня 2022 року 300 підприємств, які були переміщені з зони бойових дій, вже працюють, ще 122 заявки на переміщення "передані на транспортування". За даними Міністерства економіки, найбільш активними учасниками програми є переробна промисловість, оптова торгівля, легка промисловість, виробництво машин та устаткування, будівельні компанії та виробники пластмас [14]. Всі послуги для представників бізнесу – безкоштовні.

Отже, запровадження сучасних інформаційних підходів до такого важкого процесу, як релокація, показує її важливість для економіки та розуміння цього урядовими структурами. Саме тому проводиться активна рекламна кампанія процесу релокації та до диджиталізації цього процесу залучаються все більше урядових органів та бізнес-структур.

Ще одним важливим напрямком цифровізації процесів публічного управління є скорочення дефіциту загальнодержавного управління і зниження темпів приросту державного боргу, передбачуваність та послідовність фіскальної політики, раціональне використання ресурсів із одночасним підвищенням ефективності їх використання, супроводжуватимуться заходами протидії багатьом зовнішнім та внутрішнім загрозам дестабілізації.

І тут ми маємо суттєвий прогрес у запровадженні реформ. У цьому доволі сильно Україні допомагають проекти міжнародної технічної допомоги, наприклад, EU4PFM – Програма Європейського Союзу (ЄС) з підтримки управління державними фінансами в Україні [15]. Як зауважила

керівник Програми Юргіта Домейкієне, питання оптимальної та ефективної організації роботи державних інституцій є особливо актуальним наразі. При цьому Перший заступник міністра фінансів Денис Улютін зазначив, що підтримка з боку Європейського Союзу є чіткою віхою у побудові економічно розвиненої та демократичної держави. Так, було розроблено «Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2021-2025 роки» та «Стратегію здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Системи управління державними фінансами до 2025 року».

Зусилля у податковій сфері були спрямовані на покращення цифрових послуг для платників податків та посилення ефективності діяльності Державної податкової служби, зокрема щодо впровадження системи управління ризиками, гармонізації вітчизняного законодавства з законодавством ЄС, удосконалення нормативного забезпечення та пошук ІТ рішень, широка комунікаційна підтримка процесу, що впроваджується відповідно до Угоди про Асоціацію України та ЄС. Також завершено роботу над Концепцією модернізації ІТ інфраструктури, спрямованою, перш за все, на впровадження кращих ІТ рішень і програмного забезпечення аудиторських установ ЄС в державні аудиторські структури України для посилення наглядової функції держави у системі управління державними фінансами України.

Українська влада працює над імплементацією таких підходів у своїх програмних та стратегічних документах. Так, Стратегію цифровізації системи управління державними фінансами було схвалено у листопаді 2021 року, а Стратегію управління державними фінансами на 2021-2025 рр. з відповідним їй планом заходів – у грудні 2021 року [16]. Останнім документом, наприклад, передбачається побудова сучасної, стійкої та ефективної системи управління державними фінансами, спрямованої на забезпечення збереження фінансової стабільності держави та створення

умов для сталого зростання соціально-інклюзивної економіки через підвищення результативності мобілізації та витрачання державних коштів. Результатом її реалізації повинна стати більш ефективна система управління державними фінансами, яка разом з реформованою системою державного управління сприятиме сталому соціально-економічному розвитку держави, конкурентоспроможності економіки та динамічній інтеграції України в міжнародні ринки, зокрема в спільний ринок держав - членів ЄС.

Ці документи дають чітке уявлення нашим партнерам як всередині країни, так і за її межами, про цілі та необхідні перетворення у сфері управління державними фінансами і дозволяють налагодити ефективну співпрацю. А це що є важливою передумовою для започаткування програм бюджетної підтримки ЄС не тільки для сфери управління державними фінансами, але й для багатьох інших сфер економіки та управління.

І наприкінці хотілось би зупинитися на та такому цікавому інструменті електронного урядування, що показав свою дієвість та ефективність останні місяці, як «Опитування». Цей інструмент є переходом до електронної демократії і реалізовано на платформі «Дія». Вперше його було представлено на Дія Саміті на початку 2022 року, а вже тепер ми бачимо, що він набирає популярність.

Фактично, «Опитування» – це одна з форм електронних петицій, тільки ініціатором опитування виступають не пересічні громадяни України або представники бізнес-середовища, а органи публічної влади. Це унікальний інструмент комунікації між державою та громадянами, що підвищує ефективність цієї взаємодії та спрямований не тільки на визначення громадської думки з того чи іншого питання, але й дає можливість швидко, просто та зручно впливати на рішення влади.

Результати опитування оприлюднив міністр цифрової трансформації Михайло Федоров [17]. Так, в опитуванні взяли участь 1,7 млн осіб, а саме голосування показало, що:

- 59% — вважають, що всі громадяни, які відповідають вимогам закону, можуть мати пістолет та вільно носити його з собою в громадських місцях;
- 22% — зазначають, що пістолети категорично не повинні бути в обігу серед цивільного населення;
- 19% — відзначили, що пістолети можуть мати всі громадяни, які відповідають закону, та використовувати їх тільки в тирах чи на стрільбищах. У такому разі носити зброю з собою заборонено.

Будь-який орган публічної влади може звернутися в Мінцифру з ініціативою провести опитування серед користувачів Дії. На сьогодні 17,5 млн українців є активними користувачами застосунку – фактично, кожен кожен другий дорослий житель країни. Отже, держорган отримує офіційні результати голосування з позицією частини українців. еОпитування в разі спрощує процес опитувань — 0 паперу і витрат, пару хвилин і голос врахований

Висновки. Отже, саме електронне урядування (його цифрові інструменти та інноваційні підходи) здатне вивести взаємодію органів публічної влади (органів державної влади, їх територіальних підрозділів та органів місцевого самоврядування) з представниками бізнесу та мешканцями відповідних областей та територіальних громади на новий рівень. Крім того, е-урядування забезпечує прозорість ухвалення управлінських рішень, підвищує їх якість та ефективність, а також мінімізує контакт отримувачів та надавачів адміністративних послуг при їх здійсненні.

Українська влада постійно працює над запуском нових реєстрів національних інформаційних ресурсів, розробляє та запускає нові

адміністративні послуги та сервіси навіть в умовах війни. І якщо цифровізація (диджиталізація) публічного управління раніше почалося в розвинених країнах світу, то для нашої держави можна відзначити швидкі темпи його впровадження. Як бачимо, в деяких сферах електронного урядування та побудови цифрового інформаційного суспільства наша країна займає лідерські позиції. І ми готові ділитися набутим досвідом із європейськими колегами, щоб зробити внесок у розбудову спільного цифрового майбутнього з Європейським Союзом. Це означає, що незабаром управлінські процеси, процедури надання адміністративних послуг в електронного вигляді і сама концепція порталу «Дія» вийде на європейський рівень і будуть слугувати покращенню життя громадян України та громадян країн ЄС.

Українська влада, бізнес та громадяни зацікавлені у дальшій інтеграції наших електронних реєстрів та цифрових сервісів і документів з відповідними реєстрами та системами європейських країн. Це дозволить запровадити єдиний цифровий простір та перейти до цифрового суспільства з ефективним публічним управлінням, «прозорими» управлінськими процесами у національному, транскордонному та міжнародному вимірі, а також покращити взаємовідносини між органами публічної влади, представниками бізнес-середовища та громадянами.

Література

1. Дурман О.Л., Хмельницька М.В. Методологічні аспекти розвитку цифровізації державних органів. Вісник Херсонського національного технічного університету. Херсон, 2022. № 1(80). С. 94-102. doi: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.1.11>. URL: [http://kntu.net.ua/ukr/content/download/97003/554410/file/%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%201%20\(80\).pdf](http://kntu.net.ua/ukr/content/download/97003/554410/file/%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%201%20(80).pdf)

2. Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2019 р. № 829. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/deyaki-pitannya-optimizaciyi-sistem-829>
3. Питання Міністерства цифрової трансформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text>
4. Михайло Федоров на Diia Summit в Давосі презентував цифрову Україну та нове бачення розвитку діджитал-держави. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mikhaylo-fedorov-na-diia-summit-v-davosi-prezentuvav-tsifrovu-ukrainu-ta-nove-bachennya-rozvitku-didzhitал-derzhavi>
5. Державні послуги онлайн. Портал «Дія». URL: <https://diia.gov.ua/>
6. Навіщо потрібен кабінет громадянина? Портал «Дія». URL: <https://diia.gov.ua/faq/10>
7. Нова послуга для підприємців на порталі Дія – «Декларація». Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/nova-posluga-dlya-pidpriyemciv-na-portali-diya-yedeklaraciya>
8. Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Рішення Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 № 1845/0/15-21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text>
9. У Варшаві відкрили консультаційний центр для українців Дія.Бізнес. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/u-varshavi-vidkrili-konsultatsiyiniy-tsentr-dlya-ukraintsiv-diyabiznes>

10. Щомісячний макроекономічний та монетарний огляд (травень 2022 року). Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MM_2022-05.pdf?v=4
11. Про затвердження плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.03.2022 № 246-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2022-%D1%80#Text>
12. Про особливості роботи акціонерного товариства "Укрпошта" в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2022 № 305. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/305-2022-%D0%BF>
13. Урядова програма релокації українських підприємств. Прозоро.Продажі. URL: <https://auction.e-tender.ua/#/helpRelocation>
14. Гетьманцев Д. На безпечних територіях вже працюють 300 переміщених підприємств. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3475571-na-bezpecnih-teritoriah-vze-pracuut-300-peremisenih-pidpriemstv.html>
15. Програма Європейського Союзу (ЄС) з підтримки управління державними фінансами в Україні EU4PFM. URL: <https://eu4pfm.com.ua>
16. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>
17. Опитування в Дії: більш ніж половина українців підтримала легалізацію зброї. УНІАН. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/06/01/opytuvannya-v-diyi-bilsh-nizh-polovyna-ukrayincziv-pidtrymala-legalizacziyu-zbroyi-v-ukrayini/>

References

1. Durman O.L., Khmel'nyts'ka M.V. Metodolohichni aspekty rozvytku tsyfrovizatsiyi derzhavnykh orhaniv. Visnyk Khersons'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu. Kherson, 2022. Vip. 1(80). P. 94-102. doi: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.1.11>. Available at: [http://kntu.net.ua/ukr/content/download/97003/554410/file/%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%20\(80\).pdf](http://kntu.net.ua/ukr/content/download/97003/554410/file/%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%20(80).pdf) (Accessed 01 June 2022)
2. Deyaki pytannya optymizatsiyi systemy tsentral'nykh orhaniv vykonavchoyi vlady: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 02 veresnya 2019 r. Vip. 829. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-optimizatsiyi-sistem-829> (Accessed 01 June 2022)
3. Pytannya Ministerstva tsyfrovoyi transformatsiyi: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 18.09.2019 Vip. 856. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text> (Accessed 01 June 2022)
4. Mykhaylo Fedorov na Diia Summit v Davosi prezentuvav tsyfrovu Ukrayinu ta nove bachennya rozvytku didzhital-derzhavy. Ministerstvo tsyfrovoyi transformatsiyi Ukrayiny. Available at: <https://thedigital.gov.ua/news/mikhaylo-fedorov-na-diia-summit-v-davosi-prezentuvav-tsifrovu-ukrainu-ta-nove-bachennya-rozvitku-didzhital-derzhavi> (Accessed 01 June 2022)
5. Derzhavni posluhy onlayn. Portal «Diia». Available at: <https://diia.gov.ua/> (Accessed 02 June 2022)
6. Navishcho potriben kabinet hromadyanyna? Portal «Diia». Available at: <https://diia.gov.ua/faq/10> (Accessed 02 June 2022)
7. Nova posluha dlya pidpryyemtsiv na portali Diia – yeDeklaratsiya. Ministerstvo tsyfrovoyi transformatsiyi Ukrayiny. Available at:

- <https://www.kmu.gov.ua/news/nova-posluga-dlya-pidpriyemciv-na-portali-diya-yedeklaraciya> (Accessed 02 June 2022)
8. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro poryadok funktsionuvannya okremykh pidsystem Yedynoyi sudovoyi informatsiyno-telekomunikatsiynoyi systemy: Rishennya Vyschoyi rady pravosuddya vid 17.08.2021 Vip. 1845/0/15-21. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text> (Accessed 02 June 2022)
 9. U Varshavi vidkryly konsul'tatsiynnyy tsentr dlya ukrayintsiv Diya.Biznes. Ministerstvo tsyfrovoyi transformatsiyi Ukrainy. Available at: <https://thedigital.gov.ua/news/u-varshavi-vidkrili-konsultatsiyniy-tsentrdlya-ukrayintsiv-diyabiznes> (Accessed 03 June 2022)
 10. Shchomisyachnyy makroekonomichnyy ta monetarnyy ohlyad (traven' 2022 roku). Natsional'nyy bank Ukrainy. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MM_2022-05.pdf?v=4 (Accessed 03 June 2022)
 11. Pro zatverdzhennya planu nevidkladnykh zakhodiv z peremishchennya u razi potreby vyrobnychykh potuzhnostey sub'yektiv hospodaryuvannya z terytoriy, de vedut'sya boyovi diyi ta/abo ye zahroza boyovykh diy, na bezpechnu terytoriyu: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25.03.2022 № 246-r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2022-%D1%80#Text> (Accessed 03 June 2022)
 12. Pro osoblyvosti roboty aktsionernoho tovarystva "Ukrposhta" v umovakh voyennoho stanu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.03.2022 Vip. 305. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/305-2022-%D0%BF> (Accessed 03 June 2022)
 13. Uryadova prohrama relokatsiyi ukrayins'kykh pidpryyemstv. Prozero.Prodazhi. Available at: <https://auction.e-tender.ua/#/helpRelocation> (Accessed 04 June 2022)

14. Het'mantsev D. Na bezpechnykh terytoriyakh vzhe pratsyuyut' 300 peremishchenykh pidpryyemstv. Ukrinform. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3475571-na-bezpecnih-teritoriah-vze-pracuut-300-peremisenih-pidpriemstv.html> (Accessed 04 June 2022)
15. Prohrama Yevropeys'koho Soyuzu (YES) z pidtrymky upravlinnya derzhavnymy finansamy v Ukrayini EU4PFM. Available at: <https://eu4pfm.com.ua> (Accessed 04 June 2022)
16. Pro skhvalennya Stratehiyi reformuvannya systemy upravlinnya derzhavnymy finansamy na 2022-2025 roky ta planu zakhodiv z yiyi realizatsiyi: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 29.12.2021 r. Vip. 1805-r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text> (Accessed 04 June 2022)
17. Opytuvannya v Diyi: bil'sh nizh polovyna ukrayintsiv pidtrymala lehalizatsiyu zbroyi. UNIAN. Available at: <https://armyinform.com.ua/2022/06/01/opytuvannya-v-diyi-bilsh-nizh-polovyna-ukrayincziv-pidtrymala-legalizacziyu-zbroyi-v-ukrayini/> (Accessed 04 June 2022)